

Natur-ERFA gruppemøde

15 april Samsø

SEGES

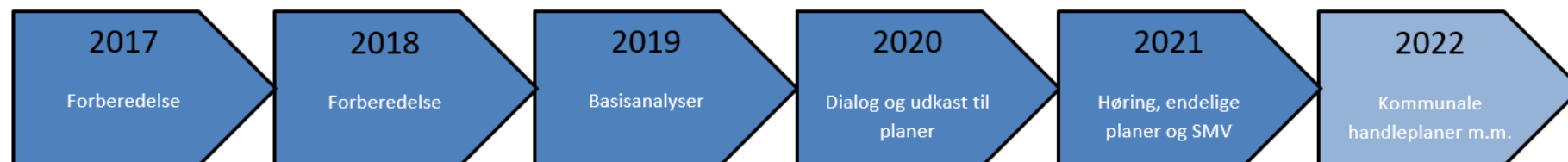
STØTTET AF
Promilleafgiftsfonden for landbrug

Natura 2000

Natura 2000 –planproces (opdateres løbende)

April 2019

Centrale opgaver – Overblik og processer

Forberede grænsejustering	Gennemføre grænsejustering	Dialog med EU om grænsejustering	Dialog forud for planudarbejdelse	Gennemføre offentlig høring og udarbejde områdevis høringsnotater	Håndtering af kommunale handleplaner
Forberede revision af udpegningsgrundlag	Forberede basisanalyser	Opdatere udpegningsrundlag	Udarbejde planudkast og SMV	Udarbejde generelt høringsnotat og sammenfattende notat	DUT-forhandlinger
	Forberede revision af udpegningsgrundlag	Udarbejde/offentliggøre basisanalyser	Forberede offentlig høring	Underrette EU	Gennemføre høring af og udarbejde endelige skovhandleplaner
	Opdatere PAF til EU	Forberede dialog og planudarbejdelse		Udarbejde endelige planer og SMV-redegørelse	
		Forberede evt. opdatering af målbekendtgørelse		Udarbejde skovhandleplaner	

Nyt vedr. natura 2000

- Grænsejusteringer – ligger hos EU
- Artikel 12 og 17 afrapportering - er lidt forsinkede (30. april – august)
- Kortlægning afsluttet – udpegningsgrundlagene opdateres og sendes i høring før sommer
 - Nye faglige kriterier for, hvornår noget er væsentligt
- Nye basisanalyser sidst på året – kommer i ”teknisk” høring
 - Evaluering af gennemført indsats
 - **Evaluering af lodsejerinddragelse (med indspil fra DLBR/KL/KTC – juli!?)**
- Data for nye områder og opdateringer i 2020
- Lidt mere natur og kategori 1 natur
- Dialog og udkast 2020 og endelige planer 2021

Ny vejledning til administration af naturbeskyttelsesloven

- Der har været en ny vejledning om administration af NBL § 3 i høring
- Ingen opdatering af registreringsvejledningen
- Integrerer domme og afgørelser
 - Forståelse af praksis
 - Kompliceret
- I færd med at bearbejde høringssvar og skrive høringsnotat
- Håbes udgivet før sommerferien...

NB! Nye feltskemaer

Naturtilstand på §3-arealer

Besigtigelse af §3-arealer

Kommunerne har fået en ny metode at registrere naturdata på. Metoden giver faste retningslinjer for dataregistreringen, så sagsbehandling og naturplanlægning kan udføres på et mere ensartet grundlag. Metoden er meget fleksibel og kan tilpasses de behov kommunen har i forhold til de enkelte arealer. Læs mere om kommunernes [naturkvalitetsplanlægning](#) på Miljøstyrelsens hjemmeside. Hele systemet omfatter

- [Beregning af naturtilstand](#)
- [Naturplanlægningsmetoder](#)

SEGES

Institut for Bioscience > ... > Natur > Terrestrisk natur > Naturtilstand på §3-arealer

Teknisk anvisning og feltskemaer

Teknisk anvisning og feltskemaer version 1.05 er gældende fra januar 2019.

- [Teknisk anvisning for besigtigelse af §3-natur, version 1.05](#)
- [Feltskema til Strandeng/-sump, version 1.05](#)
- [Feltskema til Hede, version 1.05](#)
- [Feltskema til Overdrev, version 1.05](#)
- [Feltskema til Fersk eng, version 1.05](#)
- [Feltskema til Klit, version 1.05](#)
- [Feltskema til Skov, version 1.04](#)
- [Feltskema til Sø/vandhul, version 1.04](#)
- [Zip-fil med alle feltskemaer og teknisk anvisning, version 1.05](#)

Feltskema til overdrev, Artsregistrering				
Kode	Areatype	Pct.	Dok.felt	
A	Relativt upåvirket areal			UTM-koordinater for dokumentationsfelt
B	Tydeligt påvirket areal		X:	Y:

Typiske arter fra overdrev

Hele arealet: angiv fund med arealkode (dominerende arter markeres med cirkel om) Dokumentationsfelt: angiv fund med X

agermåne, almindelig (K)	hvene, kryb- (I)	rødknæ (S)		
åhorn (I)	hvidjæm, almindelig (I)	røllike, almindelig (I)		
birk, vorte- (S)	hyldjæm, engfjeld (I)	røn, almindelig (S)		
bladmos (S)	hyld, almindelig (I)	røn, sejle- (I)		
blæresmælde (I)	hæg, glansbladet (S#)	rørhvene, bjerg- (I)		
blåbær (NS*)	hægeurt, håret (NS*)	siv, knop- (S)		
blåhat (*)	hægeurt, smalbladet (NS*)	siv, lyse- (S)		
blåmurke (NS*)	hansetarm, almindelig (I)	skabiose, due- (NK**)		
borst, høst- (I)	hansetarm, femhannet (*)	skrappe, dubladet (#)		
brandbæger, eng- (I)	kamgræs, almindelig (*)	skrappe, kruset (#)		
brombar, figet (S)	kaltost, moskus- (I)	skvalderkål (#)		
brunelle, almindelig (*)	kalkeslag (NS*)	slåen (I)		
bunke, belget (S)	kløkke, liden (NS*)	sneglebæg, humle- (K)		
bunke, mose- (S)	kløver, bugtet (*)	snerle, ager- (K)		
burre, skov- (K*)	kløver, fn (I)	snerre, burre- (#)		
byrke, grå- (#)	kløver, gul (I)	snerre, gul (N*)		
byrke, mark- (I)	kløver, hare- (I)	snerre, hvid (I)		
bævreasp (S)	kløver, hvid- (#)	snerre, lyng- (NS*)		
djævelsbid (NS**)	kløver, rød- (I)	snerre, trenervet (*)		
daphne (S)	knopnelike (NK**)	star, blågran (NK*)		
dueurt, glat (I)	knopurt, almindelig (K*)	star, hare- (S*)		
dværgbunke, liden (NS*)	knopurt, stor (K*)	star, håret (I)		
dværgjævelsbid, småfr. (S)	kodner, hukraet (K*)	star, pille- (NS*)		
eg, almindelig (S)	kongelys, flitet (K)	star, sand- (NS*)		
elm, skov- (K)	kongepen, almindelig (S)	star, vår- (N*)		
ene (NS*)	kongepen, plettet (NS**)	stedmoderblomst, alm. (S#)		
engelskgræs, vej- (NS*)	krageklø, mark- (*)	stenbræk, kornet (*)		
eng-rapgræs, s. str. (I)	kransemos, plæne- (S)	stenurt, bidende (N*)		
fedmos, hulbladet (S)	kvik, almindelig (#)	storkenab, blad (#)		
fladbæg, gul (I)	kællingetand, alm. (N*)	storkenab, klettet (I)		
fladbæg, krat- (NS*)	kærvel, vild (#)	svingel, bakke- (N*)		
fladstjerne, græsbladet (S*)	mangeløv, almindelig (S*)	svingel, eng- (I)		
figsprave (NS*)	mirabel (I)	svingel, fare- (NS*)		
fløjlsgræs (S)	mjedurt, knoldet (NK**)	svingel, rød (I)		
frøte, mangelbladet (S*)	mælkebøtte, vej- (#)	syre, almindelig (S)		
frøte, mark- (NS*)	mælkeurt, almindelig (NS**)	syre, dusk- (I)		
fuldegræs, almindelig (S#)	netlike, bakke- (N*)	tandbæg (NS**)		
fuldeklø, liden (S)	netlikero, feber- (I)	tidse, ager- (#)		
fyr, skov- (S#)	nælde, stor (#)	tidse, hør- (#)		
gederams (S#)	okseøj, hvid (I)	tidse, kær- (S*)		
gedeslag, eng- (I)	padderok, ager- (I)	tidse, lav (**)		
gul iris (I)	pastinak (K)	timian, bredbladet (NK**)		
gulaks, vellugtende (S*)	perikon, karlet (I)	tjærelilke (*)		
gulblomme (NS**)	perikon, prikbladet (I)	tormentil (NS**)		
gulro, vild (K)	pil, krybende (NS*)	torsemund, almindelig (I)		
gyldenris, almindelig (S*)	pimpinelle, almindelig (*)	tusindfryd (#)		
gyvel (S#)	potentil, krybende (K)	terst (S)		
gøgelije, bakke- (NS**)	potentil, selv- (I)	vejbred, glat (#)		
gøsepotentil (I)	ragræs, almindelig (#)	vejbred, lancet- (I)		
haremad (K)	randfrø, hvas (K)	vikke, foder- (I)		
hassel (*)	ranunkel, bidende (I)	vikke, muse- (*)		
havre, eng- (N**)	ranunkel, knold- (*)	vikke, smalbladet (I)		
hedebyng (NS*)	ranunkel, lav (#)	vikke, tofteet (#)		
hejre, blød (I)	rapgræs, almindelig (#)	viol, hunde- (NS**)		
hestegræs, krybende (S)	rapgræs, enårig (#)	viol, marts- (I)		
hindbar (S#)	reinfan (#)	ærenpris, læge- (NS*)		
hjertergræs (**)	rose, blågran (I)	ærenpris, mark- (I)		
hundegræs (I)	rose, rynket (#)	ærenpris, tveskægget (I)		
hundegræs, almindelig (I)	rottehale, eng- (I)			
hunde-rose, glat (I)	rottehale, knold- (*)			
hvene, almindelig (S)	rundbæg (N*)			

N: N-felsom art, K: kalkholdig bund S: sur bund, #: problem-invasivart, *: værdifuld art **: særlig værdifuld art

Biodiversitet rykker frem på dagsordenen

»Vi må ikke glemme miljøkrisens tredje dimension«: Vi kan stadig nå at bremse klimakrisen, men er der først en art, der uddør, er den væk for altid

Den store forskel mellem klimakrisen og forureningskrisen på den ene side og biodiversitetskrisen på den anden, er, at sidstnævnte ikke kan rulles tilbage. Går en art tabt, vil vi ikke være i stand til at genskabe den.

SEGES

ANDERS BARFOD
Lektor, Aarhus Universitet

BO JELLESMARK THORSEN
Professor, Københavns Universitet

Biolog: Beløn jordejere for at fremme biodiversitet

DEBAT 11. april 2019 kl. 2:00 | 0 kommentarer

Vi skal tage truslen mod Danmarks naturarv lige så alvorligt, som hvis kulturarven var truet, mener Louise Imer Nabe-Nielsen. (Foto: Charlie Neibergall/Ritzau Scanpix)

DEBAT: Hvis vi skal vende tilbagegangen af arter i Danmark, skal vi målrette indsatsen til større områder med vild selvforvaltende natur, fjerne økonomiske forhindringer for vild natur i støtteordninger og for eksempel indføre en daneartsgodtgørelse, skriver biolog Louise Imer Nabe-Nielsen.

FAKTA

Dette indlæg er alen holdning. Alle indlæg følger presseetiske regler.

Debatindlæg kan se

JOBANNONCER

ENERGINE7

Vicedirektør for EU
Landbrug i
Landbrugsstyrelse
Frist: 23/4-2019

Altingets
researchredaktion og
universitetspraktikar

Stor FN-rapport: Én million dyre- og plantearter er truet af udryddelse

Rapporten konkludere, at landbrug og overudnyttelse er de største syndere:

- Den primære årsag til, at den globale biodiversitet er under alvorligt pres, er, ifølge Ipbes, ændringer i arealanvendelse. Både på land og til vands.
- *Det altafgørende for biodiversiteten - uanset hvor i verden, vi befinder os - er, at naturen får meget mere plads til at udfolde sig.*

CARSTEN RAHBEEK, PROFESSOR, KU.

Om rapporten

- Mere end 130 lande har tiltrådt Ipbes, og mere end 1.000 forskere er involveret i arbejdet med Ipbes' vurderinger.
- Denne rapport er Ipbes' første globale vurdering af biodiversitet og verdens økosystemer.
- Bag den 1.800 siders lange rapport står 145 hovedforfattere og 310 øvrige forfattere, som består af forskere fra mere end 50 lande.

Mål 15: Beskytte, genoprette og støtte bæredygtig brug af økosystemer på land, bekæmpe ørkendannelse, standse udpining af jorden og tab af biodiversitet

09-07-2019 8

FN'S 17 VERDENSMÅL FOR BÆREDYGTIG UDVIKLING

STRATEGI FOR SEGES NATUR 2018-2022

FEB 2019

Strategi for SEGES natur godkendt på sektorbestyrelsesmøde i december 2018
Spiller ind til strategier for sektorbestyrelsen for kvæg, økologi og planter

VISION

EN RIG OG MANGFOLDIG NATUR SKAL VÆRE EN ATTRAKTIV OG INTEGRERET DEL AF EN BÆREDYGTIG LANDBRUGSPRODUKTION

1. **MÅL** Indsatsen for naturen skal være målrettet
2. **MÅL** Bedre integration og samspil mellem natur og landbrugsproduktion
3. **MÅL** Pleje af natur- og biodiversitet skal være en attraktiv og anerkendt driftsgren
4. **MÅL** Vi vil skabe viden om - og begejstring for - natur hos landmanden
5. **MÅL** Vi vil sikre, at den nyeste viden om natur bringes i spil.

Udmøntning af strategien: Vi arbejder for større robusthed

= Flere forskellige finansieringskilder

- 2019: Midler fra Promilleafgiftsfonden, Kvægafgiftsfonden, FØL, 15. juni fonden, forskningsprojekt sendt til bekæmpelsesmiddelforskning
- Mere direkte salg:
 - F.eks. via rådgivning – til kommuner, DLBR og landmænd
- Internationale projekter og projektsamarbejde med forskningsinstitutioner

SEGES

Vi vil arbejde for større synlighed

SEGES Natur skal mere på banen og vise:

- Fordi landbruget er en vigtig medspiller på natur- og biodiversitetsdagsordenen
- "Licens to produce"
- Vi bidrager til den gode fortælling om landbrugets rolle som troværdig medspiller
- Landbruget får indflydelse på de naturinitiativer der kommer til at ske
- Hvis ikke vi gør noget, så gør private firmaer
- Landbruget vil miste en vigtig profileringsmulighed
- Landbruget mister indflydelse på hvilke indsatser, der skal ske på landmandens arealer

SEGES

Handlinger

- Ny hjemmeside: SEGES Natur
- Flyer og information til kommuner
- Twitter: @SEGES Natur
- Følgegruppe til SEGES Natur etableret
- Vil gerne inddrage jer med følgeopgaver, men husk også gerne at inddrage os, hvor det er relevant

SEGES

Besøg hos jer

Mål: At sætte fokus på, hvordan vi i fællesskab bringer landbrugsrådgivningen bedre på banen

Tilbagemeldinger:

- Ser SEGES som helt central samarbejdspartner
- Arbejdet med at ændre på reglerne. Her er SEGES vigtigt talerør for alle
- Efteruddannelse af rådgivere vigtigt
- Erfa-møder for naturrådgivere vigtige
- Vil gerne at vi udvikler samarbejde
- Glade for at deltage i projekter med SEGES naturteam – udviklende og relevante
- Svært at opbygge natur som et fagområde, men vil gerne inddrages og opdateres på ny faglig viden
- Ser muligheder for og vil gerne inddrages, hvis SEGES kan sikre mersalg vedr. natur

Ønsker:

- Vil gerne have mere info om de små ordninger til vandhuller, samt skov til natur- og biodiversitet
- Mere fokus på de almindelige arter
- Mere inddragelse i projekter – og flere projekttimer
- Flere ser muligheder i samspil mellem RISE og naturtjek

Forretningsplan for salg af 3 produkter

- 1) NaturTjek
- 2) Fokusplaner
- 3) Udvikling af strategi for biodiversitet

OBS:

- *Vi skal ikke være i konkurrence med lokale DLBR rådgivere, der er uddannet til at lave naturtjek!*
- *Vi skal gøre hinanden stærkere!*

Fokusplaner

– en prioriteret indsats på de mest værdifulde naturområder

Et produkt som kan opkvalificere landmænd som dygtigere naturforvaltere

- 1:1 rådgivning til dem, der forvalter arealer med særlig høj naturværdi
- Gennemgang af arealet, vurdering af naturindhold
- Fokus på de mest sjældne og truede arter
- Overblik over hvad der går godt - og hvad der kan gøres bedre
- Konkrete anvisninger til bedst mulige samspil mellem hensyn til de sjældne og truede arter, regler, tilskud og økonomi
- Målgruppe for salg: Kommuner med meget værdifulde naturarealer

SEGES

FOKUSPLAN ODDERDAM ENGE

FOTO: DANIEL BLAND ISHUSEN, SEGES

AREALER BESØGT DEN 4. JULI 2017

AKTØRER

Arealets navn	Odderdam enge
Lodsejer	Naturstyrelsen (Niels Worm)
Dyreholder	Bo U. Hansen
Kommune	Hillered kommune (deltog ikke)
Rådgiver	Andreas Høll
SEGES	Anne Eskildsen & Heidi Holbeck
	Har udarbejdet fokusplanerne med indspil fra ovenstående aktører samt Kristian Graubæk (NST Mør)

FOKUSARTER - ODDERDAM ENGE

FOTO: DANIEL BLAND ISHUSEN, SEGES

ENGPERLEMORSOMMERFUGL (VU)
Denne smukke perlemorsommerfugl kan være svær at genkende. Vingens overside er karakteristisk med små pletter og en tydelig sort kant, mens undersiden har lyse gullige perlemorspletter. Arten er specielt knyttet til nærtliggende moser og enge, hvor alme mjødurt er til stede. Artens larver ægger på mjødurtens blade, hvor de også overvintrer. Engperlemorsommerfugl har oplevet en tilbagegang og findes i dag få steder på Øerne, arten er spælden.

FOTO: DANIEL BLAND ISHUSEN, SEGES

RØDRYGGET TORNKRADE (LC)
Med den rødbrune ryg og sorte masker er rødrygget tornskade en sjov fugl som er i landet fra maj-september. Arten yngler på lyåbne overdrev og græsningseenge, hvor den primært lever af insekter. Rødrygget tornskade er almindelig, forekomsten er de sidste år øget i Vestdanmark og går kraftigt tilbage i Østdanmark.

FOTO: DANIEL BLAND ISHUSEN, SEGES

KÆRTIDSEL (LC)
Den 80-150 cm høje kærtidsel er stift og retstående med mørke røde blomster i tætte klynger i spidsen af stænglen. Hele planten er særkaktarmet, og kan derved forveksles med andre tidsler. Kærtidsel groer på fugtige steder som kær, enge, moser og skovrydninger. Arten blomster fra juni-august og er almindelig i hele landet.

FOTO: DANIEL BLAND ISHUSEN, SEGES

ALMINDELIG MJØDURT (LC)
Fra juni-august ses og duftes den fine gullig-hvide blomstersand, blomsterne har en aromatisk duft og kan bruges under mjødbrugging. Alm. mjødurt er en flerårig urt og kan blive op til 1 meter høj. Arten vokser i nærtliggende og våde områder, fx kær, enge, langs åbædder og kløfter. Alm. mjødurt er almindelig i hele landet.

FOTO: DANIEL BLAND ISHUSEN, SEGES

MAJGØGEURT (LC)
Majgøgeurt er en af de tidligt blomstrende orkideer, der i maj-juni har store, smukke hvide blomster. Den har ofte mørke pletter på oversiden af blade. Vokser på fugtig, kalkholdig bund, især græsede enge med varierende valdpåvirkning. Generelt møder man kun orkideer de steder, hvor der hveden sprøjtes, gødes eller drænes. På grund af orkideernes særlige krav til levestedet er de fleste arter hærjammede i dag spænde. Planten er rødlistet.

FOTO: DANIEL BLAND ISHUSEN, SEGES

TORMENSTIL (LC)
Tormenstils små gule blomster lyser op i landskabet. Arten har en kraftig stængel som er rød indvendig. Tormenstil kan forveksles med potentillaer, men arten har kun 4 kronblade i stedet for 5. Den vokser på sur bund og kan tilpasse sig fugtig til mere tør terræn, f.eks. enge, og marbund i skove. Tormenstil blomster i juni-august og er almindelig i Danmark.

Udvikling af strategi for biodiversitet

- Kommuner landet over er i gang med at udarbejde biodiversitetsstrategier
- Vi kan bidrage med konkrete faglige anbefalinger til, hvor og hvordan kommunerne bedst kan inddrage landmænd
- Målgruppe for salg: Kommuner

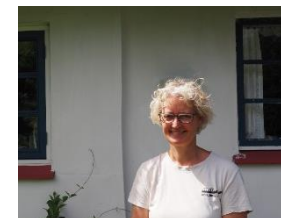
Naturtjek – fokus på naturen på økologiske landbrug

- 1:1-rådgivning om biodiversitet på bedriften
- Bedriftspecifikke naturtiltag
- Fokus på en omkostningseffektiv naturrådgivning – ”flest arter for pengene”

15. Juni Fonden

SEGES

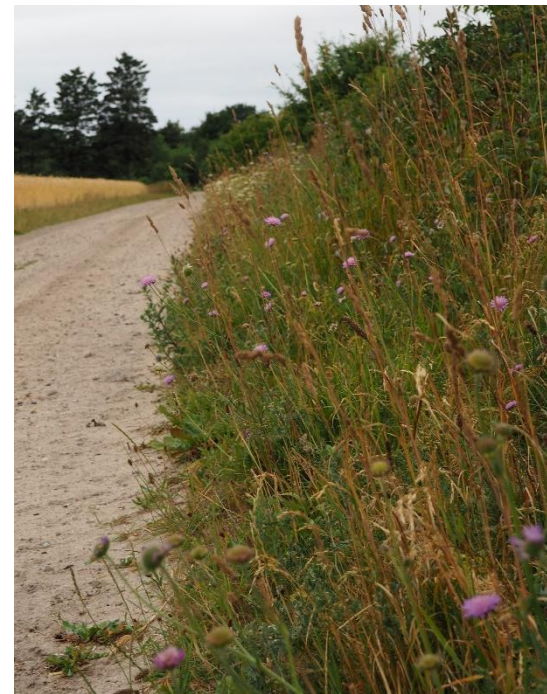
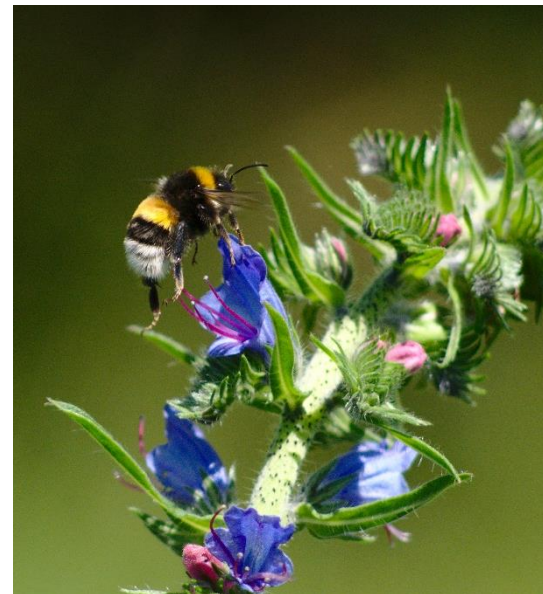
Bedriftsoversigt og fokuspunkter

1. Græsmarker (omdriftsarealer)
2. Naturarealer
3. Vildtstribe langs hegn
4. Plantet skov
5. Gamle læhegn og partier af gammel skov
6. Forladt råstofgrav
7. Kildevæld

Flere insekter i landskabet

- Indsamling af nyeste viden om årsagerne til insekternes tilbagegang, og hvordan den kan vendes
- Kortlægning af driftsmæssige og økonomiske konsekvenser ved at indpasse insektfremmende tiltag på bedriften
- Formulering af bedste praksis for brug af pesticider, så der tages hensyn til insekterne
- På 2 ejendomme demonstreres, hvordan landmanden kan lave insektvenlige tiltag under hensyntagen til både produktion, økonomi og natur

Efteruddannelse af landmænd og rådgivere i natur og tilskud

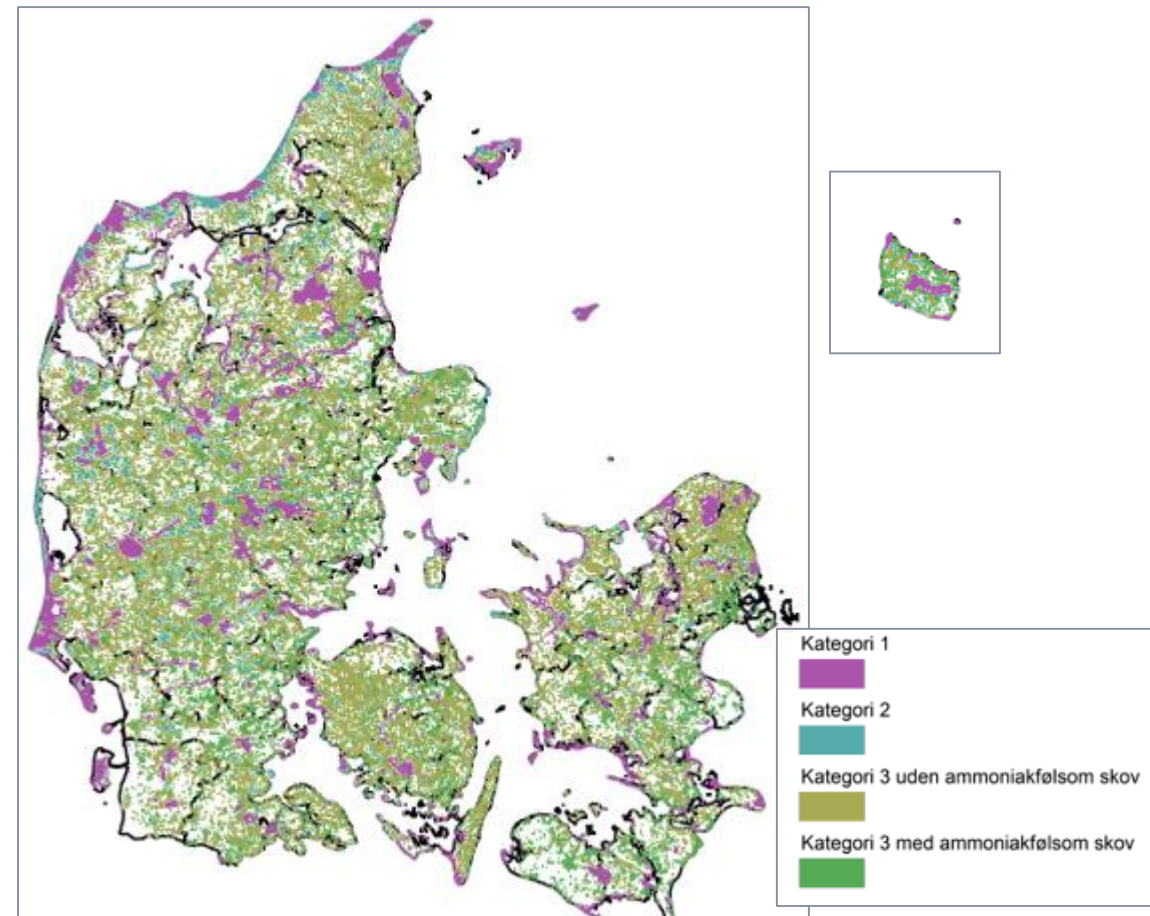
- Mål: At deltagerne får styr på regler for tilskud til naturpleje og viden om naturværdier- og indsatser
- 5 temadage for landmænd
- 2 temadage for rådgivere
- 3 infomøder for landmænd og rådgivere

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne:
Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

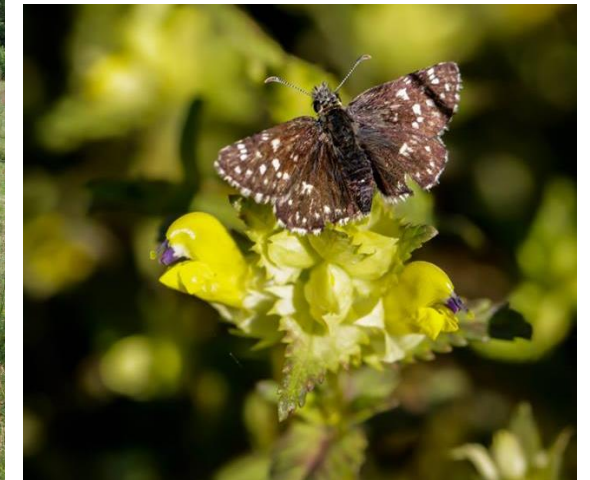
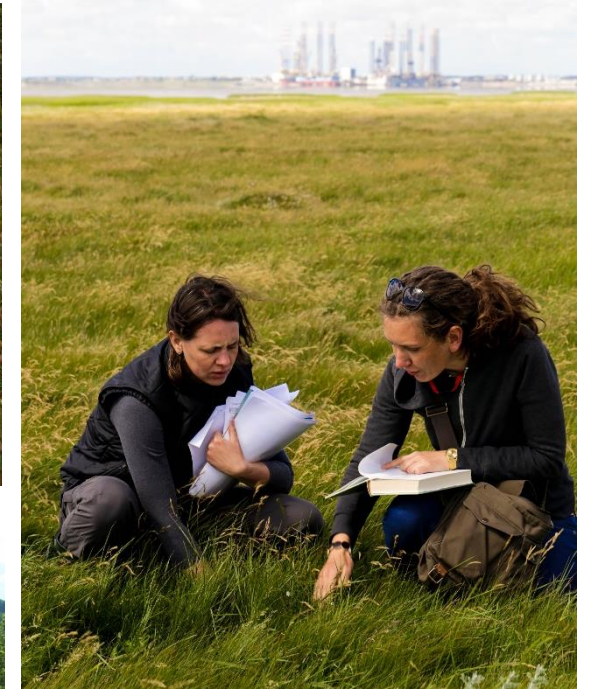
Effektiv landbrugsproduktion drikkevand og regulering af husdyrbrug

- Vidensopsamling og formidling om ændringer i ammoniakreguleringen af husdyrbrug
- Klarlægning af handlemuligheder i forhold til regulering af husdyrbrug nær natur
- Formidling om konsekvenser og muligheder ved indfasning af Grønt Danmarkskort og udvikling af ny natur

Målrettet naturforvaltning

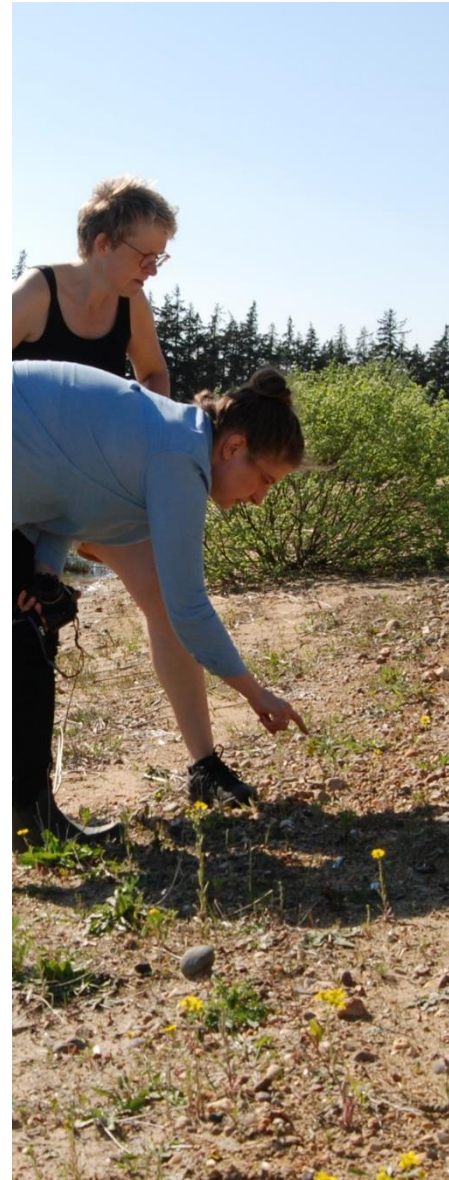
- Det skal være enkelt og gennemskueligt for landmanden at beskytte, pleje og etablere natur
- Fokus på rammer og regler omkring natur og landbrug
- Viden i spil om natur via faktaark, artikler m.m.
- Studietur til England
- Naturkalender

Økologer som naturhåndværkere

- Uddannelse af rådgivere til Naturtjek
- Naturtjek på 20 bedrifter
- Fokus på en omkostningseffektiv naturrådgivning – ”flest arter for pengene”

SEGES

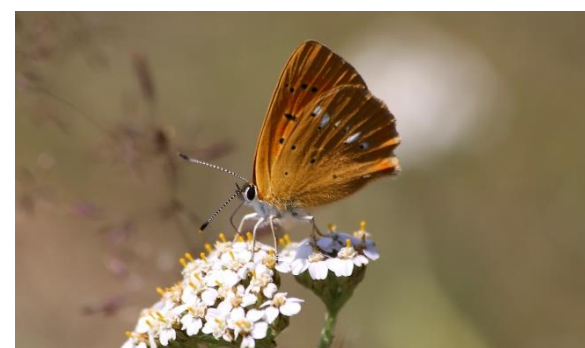
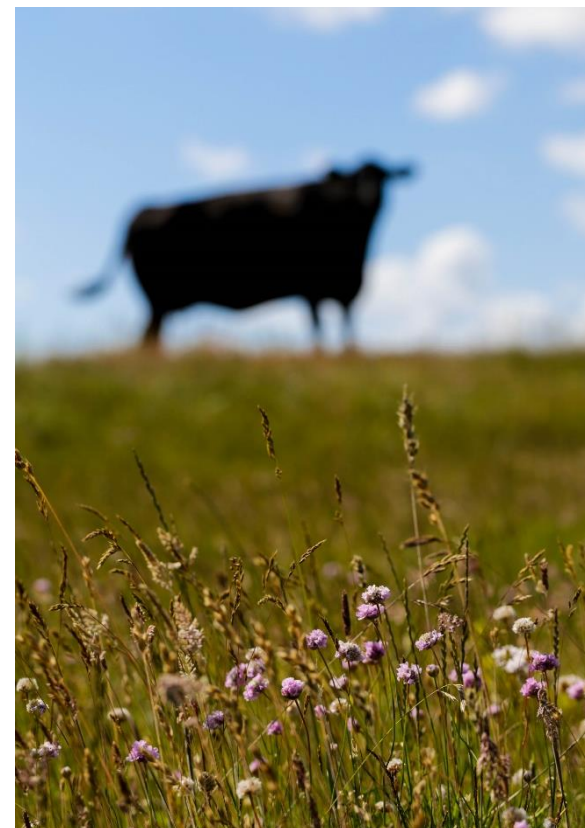

STØTTET AF
Fonden for **økologisk landbrug**

Naturpleje i bedre rammer

- Fokus på mere målrettet og virkningsfuld naturforvaltning hos kvægbrugere
- Vidensopsamling om effekten af forskellige græsningssystemer for biodiversiteten
- Arbejde for bedre rammer for dyreholdere, som udfører naturpleje
- 2 fokusplaner laves hos kvægbrugere med værdifuld natur
- 2 Naturtjek laves hos mælkeproducenter
- 'Naturmanual' med forslag til prioritering af naturindsatsen på mælkebedrifter

SEGES

Kvægafgiftsfonden

Status på ansøgningsrunde for 2018:

- 112 ansøgninger ca. 950 ha. 14 med tilsagn = 250 ha
- Ikke penge til flere... (betingelser overholdt)
- 3 måneders svarfrist på tilsagn – svar hurtigt!
- Tinglysning tager tid
- Forpligtelserne træder først i kraft 1. november
- I 2018 og 2019 er der årligt afsat 10 mio. kr.

Nyt for 2019:

- Vejledning er skrevet om – kommer i denne uge (men ikke i høring)
- F.eks. er point-givningen skrevet anderledes
- Kontrolafsnittet er ændret
- Det bliver nemmer at søge sammen (der skal være fysisk kontakt)
- Brugerguide: "Den gode ansøgning"
- *OBS: Der er sommerferie – så start i god tid!*

SEGES

Tilskud til sammenhængende arealer i Natura 2000 områder

Den nye ansøgningsrunde er åben fra d. 3. juni
2019 til d. 5. august 2019